

PRI MORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 95 (1486) Poštnina plačana v gotovini
Spredizone in abbon. post. I. gr.

TRST, nedelja 7. maja 1950

Jubilejna številka oh podelnici 'Primorskega dnevnika'

Naše uredništvo pripravlja ob priliki pete obljetnice izdajanja »Primorskoga dnevnika« posebno Jubilejno številko. Prosimo vse sodelavce in čitatelje, naj s svojim sodelovanjem prispevajo, da bo naša jubilejna številka čim popolnejši pregled petletne borce in dela naprednega gibanja na Primorskem in v Trstu.

UREDNIŠTVO

Danes 6 strani - Cena 20 lir

Vprašanje taktike ali pomanjkanje poguma

Iz vseh krajev Jugoslavije štafete z voščili tov. Titu

Novi uspehi pri tekmovanju na čast volitev in 1. maja - V juniju bodo po vsej Jugoslaviji organizirali „Teden otroka“ - Veliki uspehi pomladanske setve - Kongres jugoslovanskih umetnikov v Beogradu

(Od našega poročevalca)

BEograd, 6. — V Zagreb se je začela letna konferenca centralne zveze hrvatskih kmetijskih zadrug. Navzočih je preko 1000 delegatov, predstavnikov ljudske vlade in množičnih organizacij. KPI imperialističnim težnjem italijanske buržoazije reakcijo je imela učinek bombe predvsem za one tržaške demokrate, ki so ozvrali na tem, da želijo za cisto zato demografske spremstvi tržaške podružnice KPI — savačane partije Tržaški komunisti — dobro poznavajoč poštenje tržaških množic, so se izgibali in se že vedno izgibajo jasnim in nedvoumnim besedam glede tržaške vprašanja in od svojevoj rojstva dalej se vedno zadržujejo, in govorijo predvsem o mirnem pogodbi, o menjanju guvernerja, o umiroku okupacijskih čet, ne da bi kaj pozabili dodati običajno frazo: «prisikovanju boljše vesti». To je do sedaj bila tržaška linija KPI.

To je všeck. Tržaški komunisti so tako nestranni, da zvračajo ogovornost za oportunitično, nacionalistično in šovinistično politiko KPI na italijansko ljudstvo, ki je prepojeno z nacionalizmom. Ni italijansko ljudstvo tisto, ki je prepojeno z nacionalizmom, pač pa je vodstvo KPI tisto, ki je prepojeno z oportunitizmom buržoazne parlamentarne legalnosti in s kapitalistiskim duhom; in kadar avantgarda delavskega razreda boljha na takih hudo bolezni, so vsi oportunitisti odlokni se namogoti, pač pa neizbeni. Sicer pa tudi če bilo italijansko ljudstvo dejansko prepojeno z nacionalizmom, ni dolžnost KPI, da se uklopi pred vplivom, tudi ga razredni souvražnik izvaja na delavske množice, pač pa dolžnost odlische borbe proti temu vplivu, da lahko delavska razreda, ki naj bo svoji nalogi tako glede borbene, kakor glede potrošovalnega duha in vdanosti stvari za izkoriscano in zatirano človeštvo.

Te lastnosti ne primanjkuje, ker je enkrat načrtoval, da se vklaplja v tržaško vprašanje, ker je v tem cilju včeraj nikoli ne bo mogel dosegeti, ce se bo boril za cilje sprostega sovražnika. Italijanski delavski razred prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazio na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Nalogatakega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazio na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postopanjem nikoli uspel, tolki buržoazije, pač pa bo prispeval, da se boj tolki italijanskemu razredu. Delavski razred, prav dobro ve, da italijanska buržoazija povrga tržaško vprašanje, ker je v tem silijo razredni interes i nacionalistične stališče v poslusu, da bi tolkalo italijansko buržoazijo na njenem lastnem teren in z njenim lastnim orozjem.

Načrta takega poizkusa je vidno absurdna, ker KPI ne bo z takim postop

naša žena u borbi in delu

POLITIČNO
KULTURNO IN VZGOJNO
DELO NAŠE ORGANIZACIJE

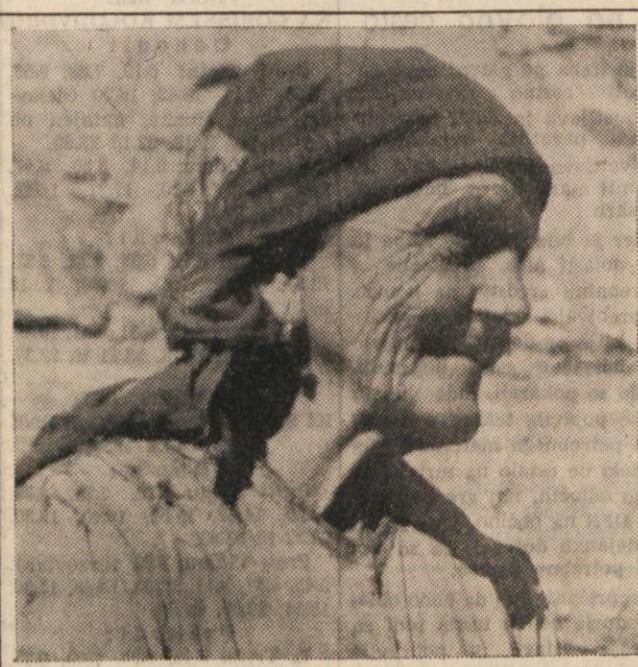
Ena izmed najvažnejših namenov naših organizacij, ki postavljajo svoje cilje v skladu s cilji resnične demokracije, na katerih sledimo in napredkučemo, je vzgoja ženskih možnosti, nenehen dvig njihove politične pravljivosti in poglabljavanju njihove srčne in umstvene kulture.

Naša ženska organizacija je takoj načinila dela in po tem poti je naša organizacija nadaljevala tudi po vojni v izpremenjenih pogojih. Ti so jih dali tudi možnosti in tu mislimo predvsem na jugoslovansko področje Tržaškega ozemlja, da so svoje delo izpolnila, ker je tam ljudska oblast, ki ji vsestransko pomaga. Na Tržaškem te pomoči nima, toda klub temu je storila mnogo na kulturno političnem podlagu pri prosvetljevanju žena. To dosegla z ožjimi in motičnimi sestanki, na katerih se navajajo žene na presojevanje krščenje sile napredku v prosvetljenosti s silami teme in raznajdajstva. V restitutivnih primerih jih je iztrgala iz oklepja teh temnih sil, ki so jim usiljevale tisoč predsednikov, ustvarjale občutki manjpravdom sti in jih fizično in duhovno zasužnjavale. Vključevalo so se v narodnoosvobodilno borbo iz nekega globokega rotačnega nagiba proti narodnemu in socialnemu zatiranju za zmago pravice, ki mora biti enaka tako za posameznike kot za narode, in niso niti pomisli na to, kaj vse bo ta borba dala tudi njim samim. Naravno pa je, da je narodnoosvobodilna borba, ki je bila zaradi svojega vseskozi razprednega značaja in zaradi svojih svetlih ciljev tudi veliko kulturno dejanje, preoblikovala žensko duševnost tudi v smerni razvoja in dviga nje politično kulturne ravni.

Tako razgledane žene niso mogle zapasti političnemu vplivu sovražne propagande, ki se je, računajuč z njihovo nevednostjo, najraje posluževala prav njih. Temu je služilo tisoč in tisoč sestankov, na katerih so se razpravljala vse najboljša vprašanja v tem ni uspela, kar je tudi razumljivo. Tempa naše borbe se je razvijala izredno hitro. Dogodilo se je zaradi tega, da so v vodstvu organizacije prisli razni elementi, ki kljub možnostim, ki so jim bile dane in ki jih je proizvila že borba za resnično demokratizacijo sama po sebi, niso storili veliko za lastno vzgojo, za poglabljajanje lastne kulture in politične razglasnosti, tolko manj, ali bolj rečeno, nič, niso storili za vzgojo drugih.

Tu so tiste korenine, pri katerih lahko iščemo razloga za izpad v Škedru ob priliku konference OF in vse druge, kjer so nekatere žene zapadle v šovinistični bes in pogubne, kar mora biti vsaki ženi in materi sveto začrtno vzgoje lastnih otrok in njihove bodočnosti. Toda čas, ko se bodo také žene zgrozile nad lastnim početjem, ni več daleč. Tedaj bodo izrekli svojo odsodbo nad onimi, ki odgovarajo, in bodo šele zreali oceniti politično kulturno in vzgojno delo res napredne in borbeno naše ženske organizacije.

V prvomajskem tekmovanju so naše žene tekmovali tudi v dopisništву

Njen zadnji 1. maj

je pri njej vedno našel, kar je rabil Pletla je nogavicu iz stare in nove volne, kar jo je bilo pri hrišči. Vse stare cuje je porabili za copate in se celo iz prtov in rjih je partizanom šivala perilo. Vedno je delala. Njenega koča je bila prijeten dom usakemu, ki ga je pot zanesla mimo. «Stinko moja je ga nagovarjala, » preobleči se in preobudi, saj si ves moker. Usedi se, pripravila ti bom takoj topela ga mlek, saj imam krvico, da lahko vsaj moje drage fantje za silo prehranim. Taka je bila stara Jeromina mama. Rado je to spotoma pripravoval s svojim fantom in postal nam je mahoma topo pri srcu. Tudi trudnosti nas niso minula. Veseli smo bili, da se blizajo topelom ognjišču drage starke, ki nam jo je tako lepo opisal Rado. In res se je kmalu pred nami odprl pogled na malo jaso, na kateri je stonela njena domačija.

Medlo se s svetilkami, njenimi okna in temno noč, ustavili smo se predno v zahodni patralki na vrati. Kmalu je stopila pred nas z leščerbo v rokah in smehljajoč rekel: «Cakala sem vas, kar naprej ljubi moji sinovi. Tudi sama je imela enega, pa je bil daleč, tam neteče na Kočevskem. Vsak partizan

je pri njej v preprosti stekleni vazi šopek prvega pomladnega cvetja.

«Kaj to pomeni manica?», jo je vprašal Rado in pokazal na mizo. Hudomušno naje pogledala in rekel: «Saj je vendar danes 1. maj, nاج največji praznik. Premerila nas je od pete do glave in nato počakala na luknjo v nogavicu tovarisa Branka, »Sezuj se, mu je rekla in vse iz predala nove, ciste nogavice in mu jih dala. Vso po vrsti nas je enkrat premirila in za vsakega kaj našla. To je bila res azlata manica parizanov.

Ko smo se vstili, smo se glavnostno useliščili za mizo. Nosilna je našo jedilo, ki so se nam dodela takoj za once. Se dobrodišča gnat je bila vmes, jačja in prekajen.

Veselo je prskatal ogenj v ognjišču in vsak izmed nas je moral manici pripovedovati svojo zgodbino in od kdo je doma. Vsakega je zanimalo poslušati. Za vsakega je našla primerno besedo. Ko smo povečevali in popili usakozarček radjevca, je manica vstopila v rokah in smehljajoč rekel: «Sloveni moji, moji ljubi fantje, morda se ne more videti, to vam rečem jaz, stara ženica, bo-

de vžtrajni in hrabri, saj ste toliko prestali. Nadaljujte po tej poti veden naprej. Nič naš vas ne moti, čeprav je ta trijeva in težka, bo po toliko lepse, ko ji pride, na konec. Naj nične omaga! Naj pride kar kolik, ne klonite nikdar. Imela je solzne oči, ki so končala v eni globoki amfisi. Tudi mi smo imeli

Zjutraj smo se rano prebudili in pripravili na odhod. Težko nam je bilo slovo. Teme so naša slutnje, da jo nedaleč več ne bomo videni.

In res je bilo tako, da je vodnik se pripadol v hrib domobranov in izvlekl, kot smo pozneje izvedeli, iz koče jo med suvanjem in pljuvanjem odpeljali v dolino, v zunipšče, kjer je bil domobrancišček. Od tam se ni več vrnila. Zupnišča vrata se za njo zaprla in nikdar nismo mogli zvedeti, kakšen je bil njen konec. Le to smo vedeli, da je ni več. Prekleti izdajalci!

Nikdar ne morem pozabiti njenega zadnjega 1. maja.

Tako so bile njegove misli, ko je zril na vrnjenje pred seboj ter je tudi sam kreplko v odločno zasadil v zemljo lopato.

M. P.

GIZELA DELA ZA DRUGO PETLETKO

V Tovarni verig v Lescach pri Bledu dela elektrovarilka Gisela Beravska že sedemindvajset let. Ko je prišla v tovarno, je bila ta last delniške družbe, ki so ji delavci pomenili samo kapital, iz katerega je kovala dobreček. Njen obe je bil močer v tovarni. Ob večerih se je vrátil domov utrujen in zlovoljen. Posebno slabe volje je bil ob sobotah, ko je prinesel tedenski zasluzek. Vrgej je ovojna mizo in rekel ženi: «Tu imam ta drobir, dobro preračunaj, da poplačaš vsaj najbolj neujne dogovore.»

Mati je vedro dobro preračunal in varčevala, klub temu pa je bilo veden ostalo pred tem, da se bodo také žene zgrozile nad lastnim početjem, ni več daleč. Tedaj bodo izrekli svojo odsodbo nad onimi, ki odgovarajo, in bodo šele zreali oceniti politično kulturno in vzgojno delo res napredne in borbeno naše ženske organizacije.

Gisela je bila v kopici otrok najstarejša,

Vsek dan je očetu prinašala kosošilo v tovarno. Ko je oče jedel, je hodila po delavnicu in z začudenjem in občudovanjem ogledovala stroje in kupe železja. Oče je ji večkrat dejal: «Gisela, skoda da nisi fant skupaj bi delala.»

Pa je klicu temu prisla v tovarno. Drugač pač ni šlo. Drugač je vedno težje živila. Gisela je bilo trinajst let in morala se je ozreti po zasluzku. Za to pa je bilo največ izgledov v tovarni in oče jo je odvedel s seboj. Sprva je niso hoteli sprejeti. Zdela sem ji premlada. Gisela pa se je moško zlagala za nekaj let. Trdila je, da je starejša, kakor kaže. Bila je sprejet.

POSTALA JE DOBER DELAVEC

Zasluzek je bil tako skromen, da se bridko nasmehne, kadar se spomini tistih dni. Delo je bilo težko, naporno za dekle, ki je bil napol ntot. Delala je pod očetovim nadzorstvom, ki je bil strog močer. Ni trpel, da bi pri delu zaostajala za drugimi. Pa tudi sama tegi ri hotel. Potrudila se, da je v vsem posnemala očeta. Vzlibjala je svoje delo, ki je postalo voda rastjenje njenih revne mladosti.

In nekoc zvečer, ko sta se z očetom trudno vrnila domov, je oče, ki je bil v tovarni, že redkobesen, vzel med svoje velike dlanji rjeno malo, zamazano, žuljava roko ter jo povuhali, da je dober delavec in da bo dozivelha še dneve, ko bo njen delo tudi nekaj vredno.

GISELA — UDARICA

Postala je elektrovarilka. Minivala so leta. Tisoč in tisoč metrov verig je zavarila v tem času. Njeni roke so od težkega dela čisto odrele. A Gisela daras tega nič ne čuti,

PRVA MED DELAVCI VARILCI V SOCIALISTICNEM JUGOSLAVIJU

saj dela s takšnim veseljem. Vsak zase je trdno sklenil, da bo prvi izpolnil petletni plan.

29. novembra 1949 ove ure pred Tonejem je Gisela izpolnila svoj plan. Bila je prva med delavci-varilci v državi, ki je izpolnila petletni plan.

Na svečani konferenci, ko so bile razdeljene nagrade, je Gisela stopila k Tonejcu, mu prizadele roko in rekel:

«Saj se reježi name, kaj ne? Glavno je, da vsa obupela. Tista majhna razlika v času nje ne pomeni. Dvoje leto je težje od mojega, ker ti varsi težje in večje verige.»

Danes dela Gisela za drugo petletko. Izračunačala je že, kdaj bo izpolnila svoj drugi petletni plan. Pripravila je, da bo upspela, saj ji pri delu vsi tovarniški hlapcev, ki v samoti v mruku niso v obnašanju izbirci.

Koder smo hodili, so prihali ljudje iz koč in vsi so povpraševali: «Ježus — kaj je naredila? Sramota je hodila z namenom in malo smo govorili na tem založenem izprehodu.

Motovedaj sem pri Schwaifstrighku, da naj z Agato lepo ravna in da naj ji v ječi ne napravlja posebnih težav. Objubljati mi je in ponavljati: «Slzidor, ne delaj si skrb! Kaj morebiti? Kaka malenkost, kaka lažnica! Cenčarja poljanskih babnic. Ce bi bilo kaj hujšega, veruj mi, da bi mi ne bilo ostalo neznanico, ker mi gospod glavar vse pove, kar je imenitevšega.»

Zase je le malo skrbela. Nadaljevanje sledi

Pogled na GRETO

Moja vskršjanja pot je v Rojan, ker tam so največ cene kot na Greti, in tako prihram kakašno livo, ker so tako redke in jih je tako malo. Nazaj grede se ogledujem gozd na gricu in na njim hrib, tako znam nam Tržačanom in po našem imenom Trstenik. Krstili so ga Monte Radio, potem ko so postavili antene in oddajno postajo. Ko se napoliti zveri proti Trsteniku, opazis že da daleč signalno boste luč, ki se vžiga v ugaša zaradi tega, da ne zadejejo zrakoplovi in atone.

Malo naprej je velika hiša. Pravijo, da je cerkev, pa je malo podobna cerkvi, ker ne moreš kapucinarji, ki tam sosedijo, mrižijo vse, kar je slovensko.

Dobro se spominjam, kaj so govorili domačini, starji Gratarji, kako so bili samo svoji gospodarji na svojih mandeljnovih drevres vse na okrog Piščancev in Skalasante. Gremo vse proti domu. Sreča precej moram hoditi v reber, imamo še precej prometa, odkar so vpeljali avtobusno progro, ki je speljana do takoj imenovanega rumenega hiša. So že drugi avtobusi, ki vodijo dnevno v Nabrežino, na Kontovel, na Proslek. S temi se največ vozijo naše mlekarice, ki nosijo mleko tržaški gospodi, da se preživljajo. Po opravljenem poslu dosegajo na isto mesto, da se odpeljejo domov. To je njihov vskršjanje delo.

Pri svetilniku si nam odpira lep razgled na Kontovel. Prosek se vse do Barkovlje, Miramar, in tja dalje. Tu vidiš naše morje vse do tja, kakor je tovoje oči, in si misliš, kako lepa je vsa obala. Ljubimo jo iz vsega srca. Borili smo se za njo, naši partizani so padli, da bi nam bilo nobenega laža in lepše živeti, da bi nas niso več ne preganjali na naši temelji. Tudi za bratstvo med nasim in italijanskim delovnim ljudstvom so se borili.

Trst
Ul. Coronec 3
Telefon 38-18
Hrnnarstva
Mermalja
pri placilu

Dr. R. IUNG
ZOBOZDRAVNIK
izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčku in plastiki. - Največja garancija.
Sprejemajo od 10 do 12 in od 15 do 19 (Govori slovenski)
TRST, Ul. Torrebianca 43 - Vogal Ul. Carducci

Prekrasni modeli

Ženski in moški čevlj
Prekrasni modeli
Ženski in moški čevlj

TRGOVINA TREVISAN
Ulica Vasari 10
Oglejte si zalogu

GRADBENIK

SPREJEMA VSAKOVRSTNA GRADBENA DELA, OBNAVLJA STANOVANJA, TRGOVINE, SPREJEMA TUDI VSAKOVRSTNA POPRAVILA IN NACRTE CENE UGOĐENE!

Naslov na upravi lista, Ul. sv. Franciška 20.

MECCHI B.U. NOVI MODEL
za vezenje, krpanje, obšivanje jurkenj, prtiške gumbov, čipke, cikare, kokice, kavčke sive. Ta delja se izvršuje brez okvirja. Potuk za vezenje brezplačno. SIVALNI STROJI na industrijskih tok za čevljarje in krojake. PRODAJA NADOMEŠTNIH DELOV — RADIOPAPARATI, najboljih slih znakov.

TULLIO NA OBROKE
TRST, Ul. C. Battisti št. 12, tel. 65-33 TRZIC, na Korzu

TAK JE BIL LETOS NAS 1. MAJ

VISOŠKA KRONIKA

SPISAL:

Dom Javorin

Drugo jutro je bil Marks Wulffing izginil. Noč ga je počela vse svojega plačila na zahteval. Prišla je po pozabilu in pozabilu, da je bila v nekaj načinu nismo imeli, da bi misili na nekaj drugega. Tudi Agata je bila pri vsakem delu, vesela in dobre volje, da smo jo gospodar in družina vsek dan se rafiji imeli:

Il. Med njo in Jurijem nisem opazil nicesar, ker sem vedel naprej, da si bo fant take in enake muhe izberebil iz glave. Bilo je okrog binkošči in prav lepo je slikal sonce. Stal sem pred hišo in, ko sem pogledal proti Debeljakovi brvi, sta stopal po nji dva loška birkci, vsak z dojlo sulico na ramu. Pred njima je korakal grajski ječar Mihail Schwaifstrighk. Pred govorilko se nisem odgovoril:

«Kako je? Si kaj prida pri delu lansko leto?»

Odgovoril sem, da ne prevezem, da letina ni posebna.

«Pa je kaj ostalo, me je

nihče drugi ni mogel biti kakor Schwaifstrighk